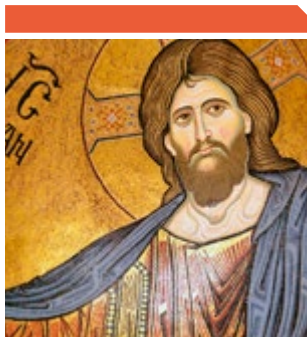

Top 10 Hoogtepunten van Sicilië

Welkom op Sicilië.....	5
Sicilië verkennen.....	6
Hoogtepunten van Sicilië.....	10
Palermo.....	12
Monreale.....	14
Eolische eilanden.....	16
Taormina.....	18
De Etna.....	20
Syracuse.....	24
Noto.....	28
Villa Romana del Casale.....	30
Agrigento en de Valle dei Templi.....	32
Selinunte.....	36

De Top 10 van alles

Historische momenten.....	42
Oudheden.....	44
Heiligdommen en kerken.....	46
Kastelen.....	48
Musea.....	50
Sporen van indringers.....	52
Gebruiken en tradities.....	54
Kunstenaars, schrijvers en componisten.....	56
Dorpen.....	58
Stranden.....	60
Buitenactiviteiten.....	64
Sicilië voor kinderen.....	66
Poppentradities.....	68
Theaters, zalen en podia.....	70
Uitgaan.....	72
Wijn en wijnproducenten.....	74
Siciliaanse gerechten.....	76
Restaurants.....	78
Pasticceria en gelaterie.....	80
Winkelen.....	82
Sicilië zonder portemonnee.....	84
Feesten en processies.....	86

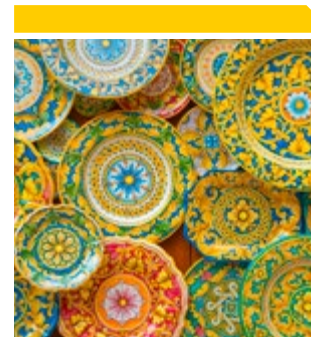

Sicilië van streek tot streek

Palermo.....	90
Noordwest-Sicilië.....	98
Noordoost-Sicilië.....	108
Zuidwest-Sicilië.....	116
Zuidoost-Sicilië.....	124

Binnen de Top 10 zegt een positie niets over kwaliteit of populariteit. Alle items zijn wat dat betreft geheel gelijkwaardig.

Omslag voor en rug *Het middeleeuwse Cefalù, met de schitterende kathedraal*
Omslag achter *Een boot op het strand van Isola Bella, Taormina*
Titelpagina *Agrigento Tempel van Concordia*

Wegwijs op Sicilië

Vervoer naar en op Sicilië.....	134
Praktische informatie.....	136
Accommodatie.....	142
Register.....	148
Dankbetuiging.....	157
Nuttige uitdrukkingen.....	159

De informatie in deze Capitoel Top 10 Sicilië wordt regelmatig gecontroleerd en aangepast. Alles is in het werk gesteld om ervoor te zorgen dat de informatie in dit boek bij het ter perse gaan zoveel mogelijk is bijgewerkt. Gegevens zoals telefoonnummers, openingstijden, prijzen, exposities en reisinformatie zijn echter aan veranderingen onderhevig. De uitgever is niet aansprakelijk voor consequenties die voortvloeien uit het gebruik van dit boek.

TOP 10 ★ Palermo

Toen de Feniciërs Palermo stichtten in 735 v.C. noemden ze de stad Zyz (bloem), naar de vruchtbare heuvels met fruitbomen en bloemen. Dit natuurschoon is nog steeds zichtbaar, vooral langs de paden die richting het oude Fenicische fort kronkelen, nu het Palazzo dei Normanni. Palermo is nu een druk artistiek centrum, met statige operahuizen, kleine theaters en avant-gardemusea. Er is volop cultuur, of u nu de voormalige kerk San Giovanni degli Eremiti bezoekt of dwaalt langs de prachtig gestucte Oratorio di San Lorenzo.

1 Kathedraal

De kathedraal uit 1185 (rechts) is een mix van architectuurstijlen. Bewonder de 12de-eeuwse apsis, de porfiere koninklijke crypte en de schatkamer met de kroon van keizerin Constance.

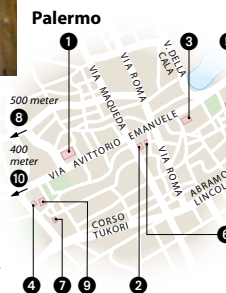

2 San Cataldo

Deze kerk (boven) is een fraai voorbeeld van de Arabisch-Normandische architectuur. Het dak heeft drie karakteristieke rode koepels en Arabische borstweringen.

3 Oratorio di San Lorenzo

Het 16de-eeuwse oratorium met het interieur van beeldhouwer Giacomo Serpotta huisvestte een doek van Caravaggio, tot het in 1969 werd gestolen.

4 Palazzo dei Normanni

Het koninklijk paleis is deel van het Arabisch-Normandische erfgoed. De Punische funderingen, de prachtige mozaïeken van La Stanza di Ruggero en de Torre Gioaria belichten de lange geschiedenis.

5 Palazzo Steri

Muurschilderingen op de muren herinneren pijnlijk aan het feit dat dit in de 17de eeuw een zetel was van de Inquisitie.

7 Cappella Palatina

De kapel (links) in het Palazzo dei Normanni, in 1129 gebouwd in opdracht van Roger II, combineert westerse en Arabische stijlen. Het plafond is beschilderd met dieren en planten. Christus Pantocrator, gemaakt door Byzantijnse meesters met gouden en zilveren tesserae, geeft de zegen vanuit de koepel en de apsis.

8 La Zisa

Dit 12de-eeuwse, Arabische kasteel is geïnspireerd op de Moorse architectuur. De naam komt van het *al-Aziz*, dat 'schitterend' betekent.

9 San Giovanni degli Eremiti

San Giovanni, gesticht in 1129 en omgeven door fraaie tuinen, was het rijkste klooster van Sicilië. Vijf rode koepels, typisch voor Arabische metselaars, tekenen de buitenkant, terwijl er binnen alleen resten van de oude decoratie over zijn.

6 La Martorana

De Santa Maria dell'Ammiraglio (onder) heet ook La Martorana, naar de 12de-eeuwse non Eloisa Martorana, die de kerk met mozaïeken versierde (blz. 91).

DE NORMANDIËRS OP SICILIË

In 1061 profiteerde de Normandische soldaat Roger de Hauteville van interne Arabische conflicten en veroverde Sicilië met slechts een kleine groep kruisvaarders. Hij was de eerste van vijf Normandische koningen die in de daaropvolgende eeuw van Sicilië een rijke monarchie maakten. In 1266 lieten zij een eiland achter met fraaie gebouwen en een exotische cultuur met Arabische en westerse invloeden.

VOOR DE TOERIST

Kathedraal: Kaart K5; Via Vittorio Emanuele; open ma–za 7.00–19.00, zo en feestdagen 8.00–13.00, 16.00–19.00 uur; entree € 3 voor crypte, schatkamer en tomben

Palazzo dei Normanni: Kaart J6; Piazza Indipendenza; open ma–za 8.00–17.40, zo 8.15–13.00 uur (koninklijke appartementen gesloten di–do als het parlement in sessie is); entree € 8,50, vrma en vakanties di–do € 7

Cappella Palatina: Kaart J6; open ma–za 8.15–17.00, zo en feestdagen 8.15–13.00 uur; entree bij ticket voor Palazzo dei Normanni

10 Palazzo della Cuba

Palazzo della Cuba, in 1180 gebouwd voor Willem II van Sicilië als vakantieoord, was ontworpen door Arabische kunstenaars die na de Normandische bezetting in Sicilië waren gebleven.

TOP 10 Oudheden

1 Syracuse

In 733 v.C. stichtten de Grieken hier een kolonie en begonnen een ontwikkelings- en expansieprogramma dat Syracuse de machtigste stad aan de Middellandse Zee maakte. Resten van vestingwerken, woonwijken en religieuze en ontmoetingsplaatsen zijn nu nog te zien. Een groot archeologisch museum geeft inzicht in de diverse ruïnes (blz. 24-27).

2 Solunto

Dit kleine dorp was met Motya en Palermo Carthaags gebied totdat de Romeinen het rond 250 v.C. innamen. Het dambordpatroon van het stadsplan is nog duidelijk aanwezig en langs de geplaveide straten liggen woningen en winkels, soms met sporen van wanddecoratie, mozaïeken, zuilen en cisternen. De laatste waren belangrijk omdat Solunto, gelegen op een kaap boven de Tyrreense Zee, geen natuurlijke waterbronnen had (blz. 102).

3 Taormina

Het spectaculair gelegen Griekse theater op de Monte Tauro, dat uit de 3de eeuw v.C. dateert, is het op één na grootste van Sicilië maar het heeft het mooiste landschappelijke decor. Het uitzicht op Reggio di Calabria, de Ionische Zee en de Etna wordt alleen doorbroken door de *scena*, wat marmer beklede nissen en zuilen die de Romeinen hebben toegevoegd (blz. 18-19).

Grieks theater met een schitterend uitzicht, Taormina

Ruïne van een Griekse tempel, Selinunte

4 Selinunte

Het grootste archeologische park van Europa beschermt de ruïnes van acht enorme tempels, waaronder de grootste bekende tempel uit de antieke wereld, tempel C. Er zijn ook zichtbare resten van gebouwen van de Feniciërs, Grieken, Carthagers en Byzantijnen (blz. 36-39).

5 Morgantina

Morgantina was een belangrijk centrum aan de handelsweg langs de noordkust van Sicilië en de Eolische eilanden naar het zuiden. De stad, diep in het gebied van de Sicani en de Siceli, bloeide in de hellenistische en Romeinse periode. De meeste ruïnes dateren uit die tijd (blz. 117).

6 Segesta

Hier ziet u de ruïnes van een van de belangrijkste steden van de Elimi, de gehelleniseerde Sicanivolken, en een van de volmaaktste Dorische tempels ooit gebouwd. Het doel van de tempel is onbekend, wat deze onwezenlijke plek nog mysterieuzer maakt (blz. 100).

7 Agrigento

In de Valle dei Templi liggen Griekse tempels en een heiligdom van de godinnen Demeter en Persephone, het zogeheten Rotsheiligdom. Het middeleeuwse centrum is haast begraven onder de lelijke moderne bebouwing, maar er zijn nog interessante resten van Griekse gebouwen zichtbaar (blz. 32-35).

8 Villa Romana del Casale

In de resten van een luxueus jachtverblijf van een Romeinse gezagsdrager ligt de beste nog bestaande Romeinse mozaïekcyclus ter wereld. De rijke motieven tooien de vloeren van de villa (blz. 30-31).

Mozaïek in Villa Romana del Casale

9 Motya

De eilandstad in de lagune tussen Marsala en Trapani werd in de 8ste eeuw gebruikt om de scheepsroutes in de westelijke Middellandse Zee te beheersen. Het was een Carthaags bolwerk tot Syracuse het verwoestte in 398 v.C. Nu omgeven muren met poorten de hele plaats en er is een kunstmatige haven binnen de muren. Ook zijn oude geplaveide wegen, religieuze plaatsen en woonwijken duidelijk te herkennen (blz. 101).

10 Tindari

De ruïnes van Tyndaris zijn goed bewaard gebleven. Het was een van de laatste Griekse koloniën van Sicilië, in 396 v.C. gesticht door de Syracusen. U ziet er de resten van een Romeinse villa en badhuis, en een amfitheater (blz. 111).

TOP 10 ARCHITECTUURSTIJLEN

Palazzo dei Normanni, Palermo

1 Fenicisch

De Fenicische rechthoekige blokmuren versterkten de oude steden Erice en Motya en vormden de basis van het Palazzo dei Normanni.

2 Grieks

Dorische tempels en halfronde theaters zijn kenmerken van de jaren dat Sicilië onder Grieks bewind stond.

3 Romaans

Aquaducten en luxueuze patriciershuizen met mozaïeken zijn kenmerkend voor deze stijl.

4 Arabisch-Normandisch

In de gouden eeuw van Sicilië kwam er een mix van scherpe bogen en arabesque roodkleurige koepels.

5 Spaanse barok

De komst van de Jezuïeten bracht fijnbewerkt marmeren inleg (intarsia) als versiering van kerkmuren en altaren.

6 Laat-Siciliaanse barok

Deze nieuwe stijl ontstond na de aardbeving van 1693 en is zichtbaar in de zandstenen *palazzi* met statige trappen en fijnbewerkte versieringen.

7 Neoklassiek

Greco-romaanse stijl met fresco's met kleuren uit de ruïnes van Pompeji.

8 Neogotisch

De vergulde façade van het Palazzo dei Normanni is een voorbeeld van deze 18de-eeuwse beweging.

9 Art nouveau

De uitbundige bloemrijke kunststroming was de inspiratie achter het weerderige Villa Igiea in Palermo.

10 Ventennio

Sobere witte gebouwen zoals het hoofdstekantoor of de rechtbank in Palermo tonen dit fascistische tijdperk.

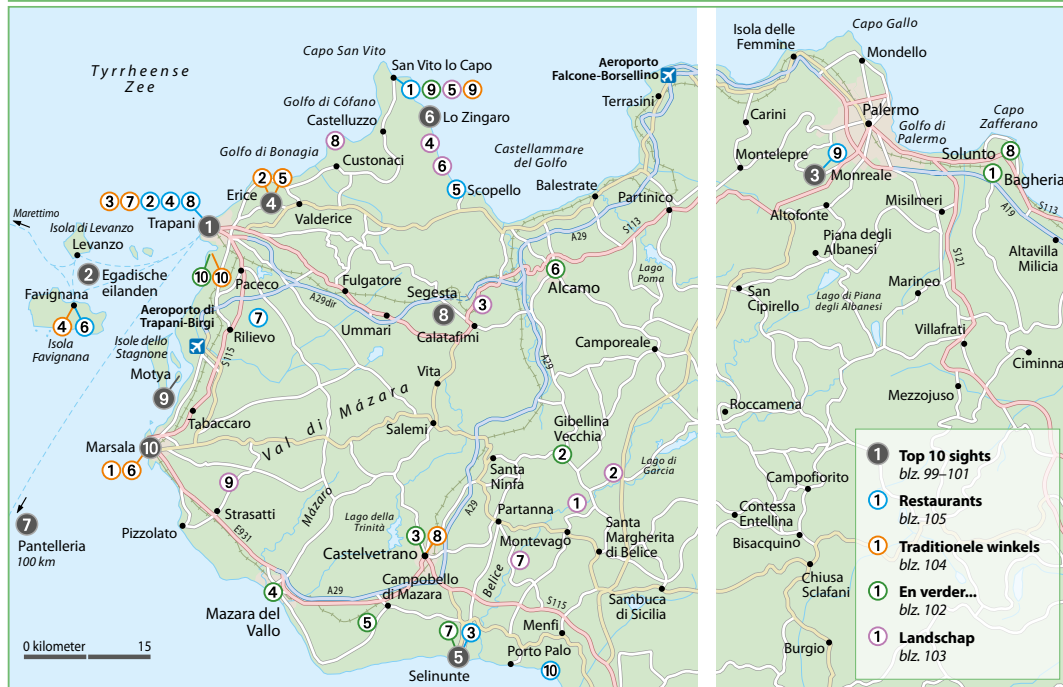
TOP 10 Noordwest-Sicilië

Dit gebied was tot voor kort grotendeels onontgonnen. Zwerf door vissersdorpen, kijk hoe herders aan het werk zijn en wees getuige van een eeuwenoude manier van leven. De kustgebieden en de eilanden zijn ongerept, terwijl het bergachtige binnenland tot het grimmigste terrein van Sicilië behoort. Boeren werken nog met muilezels, maar jongere generaties richten zich op het ontwikkelen van wijngaarden om goede Siciliaanse wijnen te maken.

Het blauwe water en de rotsen van de Egadische eilanden

NOORDWEST-SICILIË

1 Trapani Kaart B2

Dit was een drukke haven sinds het Spaanse bewind en is dat nog steeds. De moderne stad is uitgedijnd, maar het levendige oude centrum is geconcentreerd op het kleine schiereiland (minder dan 2,5 km²). De straten staan vol barokke gebouwen, winkels en cafés. De Via Torrearsa loopt van de haven naar het marktplein met de mooie loggia, en de Corso loopt naar de punt van het schiereiland, met glimpen van het schiereiland, met glimpen van het Siciliaanse leven in de zijstraten.

2 Egadische eilanden Kaart A3 ■ Draagvleugelboot en veerboot: Trapani

Levanzo, Favignana en Marettimo liggen per draagvleugelboot ongeveer twintig minuten van Trapani en zijn ideaal om u te ontspannen op

een zomerdag: behalve de zee is hier eigenlijk niets. Ze zijn het meest bekend om de *mattanza*, het Arabische tonijnvisritueel dat hier in de lente nog beoefend wordt. Favignana is bezaaid met tufsteengroeven, waardoor het eiland een pokdalige aanblik biedt. De grotten op Levanzo bevatten paleo- en neolithische schilderijen. U kunt op alle drie eilanden ook prima zwemmen. Marettimo, het verst van het vaste land (een uur van Trapani), is bekend om zijn buitengewoon heldere water.

Kathedraal Monreale

3 Monreale
Op deze koninklijke heuvel (*mons reale*) bouwde de Normandische koning Willem II het met mozaïeken overdekte klooster en de kathedraal; het zijn fraaie Normandische monumenten (blz. 14–15).

4 Erice Kaart B2 ■ www.funiviaerice.it

Het antieke Eryx, op een klip boven Trapani, was bekend om zijn Venus Erycinatempel, die diende als baken voor zeelui. De tempel maakte in de middeleeuwen plaats voor een kasteel. Het dorp biedt nog een middeleeuwse aanblik. De grootste bedrijfstak is het toerisme: u kunt er prachtig keramiek en kleden kopen, en het uitzicht is spectaculair.

- 1 Top 10 sights
blz. 99–101
- 1 Restaurants
blz. 105
- 1 Traditionele winkels
blz. 104
- 1 En verder...
blz. 102
- 1 Landschap
blz. 103

Zandstrand bij Cefalù

7 Monti Madonie

Kaart E3

De Madoniebergketen, met zijn hoge toppen, loopt vanaf Cefalù landinwaarts en wordt beschermd door het Parco Naturale Regionale delle Madonie. Het is een fraai landschap met beuken, kastanjes, eiken, populieren en dennenbomen, en kleine dorpen waar de tijd heeft stilgestaan. Deze afgelegen dorpen dienden ooit als schuilplaats voor voortvluchtige bandieten, maar vormen nu een goede uitvalsbasis voor wandelingen, paardrijtochten, fietstochten en skiafdalingen (blz. 64–65).

Zicht op de Monti Madonie

8 Cefalù

Kaart E2

Dit kleine vissersdorp is nu een vakantieoord met pittoreske zandstranden en een indrukwekkende kathedraal (blz. 47). De locatie op een stuk land tussen de zee en een enorme klif is ook een reden dat er veel toeristen komen. Cefalù werd in de 4de eeuw v.C. gesticht, maar in 1063 door de Noorse graaf Roger verwoest. Zijn zoon Roger II zette het dorp weer op de kaart door er een bisdom te stichten met een indrukwekkende kerk die versierd werd met bijzondere Byzantijnse mozaïeken. De stad heeft zijn middeleeuwse karakter weten te behouden ondanks de komst van moderne resorts. Deze liggen aan weerszijden van het dorp omdat de plaats zelf zich heeft afgeschermd van de zee met hoge stenen muren tegen de stormen, en zich meer richt op de bezienswaardigheden in het binnenland.

VAN IJS TOT IJSCO

De Grieken en de Romeinen gebruikten de sneeuw van de Etna om hun wijn te koelen, en de Arabieren maakten er zoete drankjes mee. Sicilianen gebruiken al langer ijs met suiker en smaakstoffen, zoals citroen, jasmijn en kaneel, voor *granite* en sorbets. Rond 1700 hadden ze de kunst onder de knie, met als toevoeging de chocolade die de Spanjaarden meebrachten. De Siciliaanse *gelato* is nu wereldberoemd (blz. 76).

9 Catania

Kaart G4

Na een enorme aardbeving in 1693 werd de stad herbouwd in unieke barokstijl. De belangrijkste monumenten staan rond de Piazza Duomo, waaronder de Duomo zelf.

Archeologisch park, Tindari

10 Tindari

Kaart G2

De ruïnes van het oude Tyndaris, eerst Grieks en later Romeins, liggen aan weerszijden van de hoofdstraat Decumanus Maximus. De huizen hadden een mozaïekvloer en een afwaterings- en verwarmingssysteem. Een basilica markeert de ingang naar het openbare terrein. Het theater, gebouwd door de Grieken, aangepast door de Romeinen en nog steeds in gebruik, biedt uitzicht op zee. In een klein museum vindt u een buste van Augustus. Vlakbij staat het heiligdom van de Zwarte Madonna.

EEN OCHTENDWANDELING DOOR CEFALÙ

- ▶ Begin uw wandeling op de **Piazza Garibaldi**, in de **Corso Ruggero**. Bovenop de stadsmuren uit de 4de eeuw v.C. staat de **kerk van Santa Maria della Catena**. Als u de Corso afloopt, ziet u op de linkerhoek van de Via Amendola, naast de kathedraal het enige overgebleven deel van het Normandische Cefalù, het palazzo **Osterio Magno**. Op weg naar de **Piazza del Duomo** passeert u de bloemenrijke piazzetta met de Chiesa del Purgatorio. Bewonder de mozaïeken in de **kathedraal** (blz. 47), maar vergeet ook de buitenkant van de apsis niet. Ga op de piazza bij Bar Duomo een cappuccino drinken en geniet van de prachtige façade en het klokgeluid dat aangeeft dat er weer een uur voorbij is.

Loop verder de Corso af en sla linksaf op de **Via Bordonaro** en daarna rechts de **Piazza Crispi** op. Hier kijkt u op de Griekse muren die later tenietgingen onder Spaanse versterkingen. Volg de **Via Bordonaro** naar de **Piazza Marina** met de kleine haven. Links, in de **Via Vittorio Emanuele**, loopt een trap naar de **lavatoio** (baden), de enige blijk van de Arabische aanwezigheid.

Wandel voor de lunch door het 'echte' Cefalù, waar vissers hun boten repareren en vrouwen tijdens de was een praatje maken.

- ◉ Gebruik de lunch in de tuin van **Il Normanno** (Via Vanni 9, vlak bij **Corso Ruggero**) of koop spullen voor een picknick bij Alimentari e Salumeria Gatta Gaetano (**Corso Ruggero 152**).